

On piilossa kaupunkiviidakon

Martti Sirolan Apasseissa lähiö oli suuri seikkailu.

TEKSTI VILLE HÄNNINEN

Suomessa on tehty viime vuosikymmeninä vähän lastensarjakuvaa. Sarjakuvan "aikuistuminen" vei mennessään halun kehittää lajia. Poikkeuksia toki löytyy, muun muassa **Martti Sirola**.

Savonlinnassa vuonna 1947 syntynyt Sirola asui lapsuutensa ja kävi koulunsa Jyväskylässä. Pääkaupunkiseudulle nuorukainen hakeutui 1960–70-lukujen taitteessa, opiskeli Ateneumissa ja valmistui kuvaamataidonopettajaksi. Sirola löysi työtä terveysalalta ja toimi muun muassa taideterapeutina Hesperian sairaalassa. Lisäksi hän opetti taideterapiaa Helsingin sairaanhoito-oppilaitoksessa.

Siihen aikaan sarjakuvataiteilijat eivät uskaltaneet haaveillakaan apurahoista. Sirola piirsi kuitenkin albumimittaisia sarjakuvia tiiviiseen tahtiin. Hän teki 1970-luvulla kahta albumisarjaa, *Apasseja* (kolme teosta) ja *Hölmöläistarinointa* (viisi teosta). Hölmöläistarinointa on sympaattista kerrontaa, josta kuitenkin puuttuu pakinoitsija Ollin toimittaman *Hölmöläiset*-klassikon (1924) vivahteikkua.

Apassit on jäänyt monen lapsuuttaan 1970–90-luvuilla eläneiden mieliin. Varsinkin sarjan ensimmäinen, samanniminen albumi

(1974) huokuu arjen taianomaisuuden tuntua. Tunnelmaltaan vahva lastensarjakuva on Sirolan tuotannon helmi.

Lähiölapset rakentavat kesälomallaan metsään leirin. Siellä on majoja puissa, koleita köysiratoja, lappalaiskotia ja hälytyssesteimejä. Naapurin pojat, "vallanhaluiset sotahullut", vievät kaveruksilta Linnasaaren ja he alkavat suunnitella sen takaisin valtaamista.

Viimeinen sarjan albumi, *Rautaparta*, on ajankuvana rautainen. Tarina vaikuttaa humoristiselta kommentilta "ylikansallista roskakulttuuria" vastaan. Aihe puhutti 1970-luvulla runsaasti ja tuntuu nykyään niin kaukaiselta, että sitä kohtaan voi jo tuntea lempeää nostalgiaa: "Ei täältä saa maaperää vieraille kulttuurille... suomalaisilla on liian omaperäinen huumorintaju."

Sirola valitsi vuonna 1980 vapaan taiteilijuiden ja muutti Vihtiin. Häneltä ilmestyi vielä 1980-luvulla runsaasti albumeja: ainakin *Hierrekierre* (Aku-Pekka Laakson ja Pekka Seppäsen kanssa, 1984), kolme *Jäpänperä*-sarjan albumia, *Käikkä* (1985), *Härmäläiset* (1986) ja *Suruton seurakunta* (1987).

Sen jälkeen Sirola on keskittynyt kirjankan-

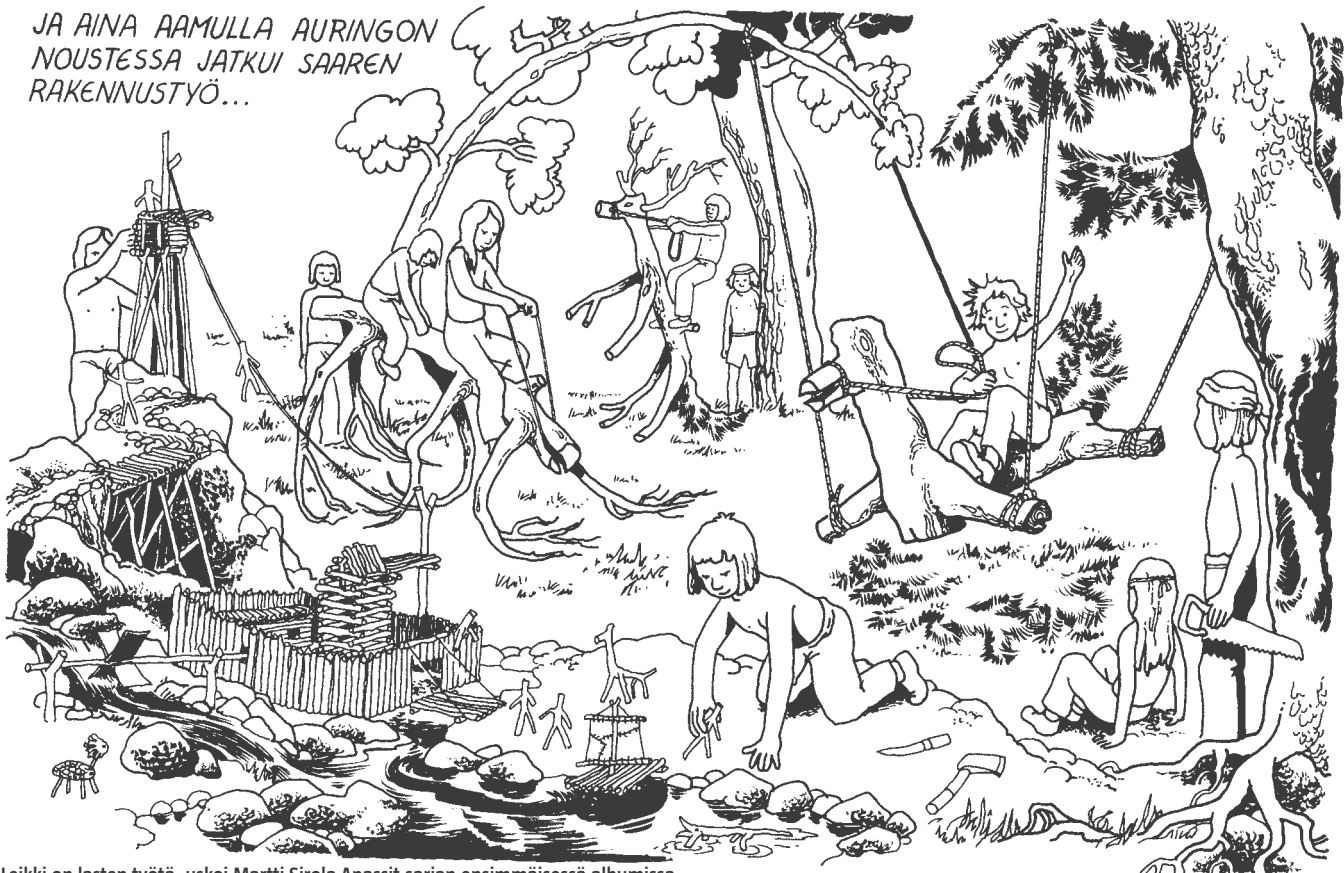
siin ja kuvituksiin. Hän on tehnyt itse useita kuvakirjoja (mm. *Kippo*, *Nappo* ja *Kuuppa*, 1997) sekä kuvittanut *Kari Vaijärven*, *Raija Orasen* ja monen muun teoksia.

Työläiden sarjakuvien pariin Sirola on palannut harvakseltaan, poikkeuksena *Anakondan arvoitus* (Kari Vaijärven kanssa, 1991) ja *Ilmapallorosvot* (Vaijärven kanssa, 1995). Sen jälkeen oli hiljaista toistakymmentä vuotta, kunnes Vihdin kunnan 500-vuotisjuhlatuomikunta julkaisi teoksen *Hiiden heimo* (2007). Siinä vihtiläinen Sirola yhdistää historiallisen kuvauksen asterixmaiseen perusasetelmaan.

Sirola ei ole saanut Puupäähattua. Se on yllättävää, koska 1980-luvulla palkinto jätettiin kahtena vuotena jakamattakin ja riittävän ansioituneiden taiteilijoiden löytäminen oli nykyistä hankalampaa. Sirola taisi lopettaa väärällä hetkellä. 1970–80-luvuilla hän "kuului kalustoon", ja sen jälkeen laaja tuotanto on alkanut unohtua.

Lajin klassikkoa Sirolalta ei milloinkaan saatu. Hänen sarjakuvansa ovat kuitenkin kestäneet kohtalaisesti aikaa. Hölmöläistarinoiden ja Apassien kaltaista lastensarjakuvaa ei enää tehdä.

J A I N A A A M U L L A A U R I N G O N
N O U S T E S S A J A T K U I S A A R E N
R A K E N N U S T Y Ö . . .

Leikki on lasten työtä, uskoi Martti Sirola Apassit-sarjan ensimmäisessä albumissa.

© MARTTI SIROLA